DISSERTATIO MEDICA, INAUGURALIS, DE HÆMOPTYSI.

QUAM,
ANNUENTE SUMMO NUMINE,
Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri,
D. GULIELMI ROBERTSON, S.S.T.P.
ACADEMIÆ EDINBURGENÆ Praefecti;
NEC NON
Amplissimi SENATUS ACADEMICI consensu,
Et nobilissimae FACULTATIS MEDICÆ decreto;
PRO GRADU DOCTORIS,
SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS AC PRIVILEGIIS
RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;
Eruditorum examini subjicit

JACOBUS FORSTER, A. B. T. C. D.
HIBERNUS,
Reg. Med. Edinens. Societ. Soc.
Phys. Societ. Soc. Hon.
Chemicae Societ. Soc. Extraord.
Nec non,
Histor. Natural. Societ. Sodalis.

——— Tacitum vivit sub pectore vulnus.
VIRGIL.

Ad diem 24. Junii, hora locoque solitis.

EDINBURGI:
Apud BALFOUR et SMELLIE,
Academiae Typographos.

M,DCC,LXXXVI.

Viro eximio

RICARDO GORE,

ARMIGERO,

A nobili ſtirpe

Orto,

Studiorum liberalium fautori

Praeclaro,

Qui verae virtutis ſplendorem propria condecorat,

Ob vitae integritatem,

Et animi excelſi munificentiam,

Inſigni :

Nec non,

Conſtanti et fideli amico,

SAMUELLI FORSTER,

ARMIGERO,

Patri ſuo optimo,

Qui a prima pueritia teneram aetatem fovebat,

Morum puritate,

Et egregiis praeceptis,

Eandem monſtrabat viam,

Qua ſibi omnium bonorum laudem

Adeptus eſt,

Exiguum animi haud ingrati teſtimonium,

Haec

Lubentiſſume conſecrat

AUCTOR.

DISSERTATIO MEDICA,

INAUGURALIS,

DE

HÆMOPTYSI.

INTER feptemdecem fpecies Haemoptyfeos quas Sauvagefius enumerat, accidentalis et habitualis notari dignae folum evadunt; has enim afferit, tuffim et dyfpnoeam, gravamen pectoris ac frigus febrile, ftipari. Vix operae pretium eft verba facere de fpecie nona vel decima; quamvis enim a tuberculo pulmonum ortum ducunt, vera fymptomata, activam haemorrhagiam defignantia, defunt; quamobrem definitionem clariffimi Culleni amplector, quippe nulla mihi praeftantior videtur.

DEFINITIO.

Genarum rubor; molestiae aut doloris, et aliquando caloris, in pectore sensus; dyspnoea; titillatio faucium; tussis aut tussicula sanguinem floridum, saepe spumosum, rejiciens.

HISTORIA MORBI.

Haemoptyseos initium signa sequentia plus minusve notabilia comitantur; dum molestiae angustiaeque sensus pectora infestat, circa praecordia anxietas et nausea sentiuntur, quibus dolor in quadam parte thoracis, tussis nunc levis, jam vero gravis et molesta, cum anhelitu urgent; vox * saepe rauca stridulansve evadit, ad quae genarum rubedo, et calor plurimum adauctus, symptomata suboriuntur.

Membra lassitudine ac tergum dolore conflictuntur, simul his capitis gravedo, cibi, praesertim

* Coel. Aurel. vox Hirta.

ſertim animalis, nulla appetentia, quin potius faſtidium; alvus compreſſa, cutiſque arida, cum horrore corporis univerſali, premunt; ictus arteriarum, cum frequentia inſolita, pleniores et fortiores micant; ſignis tandem ingraveſcentibus, prurigo aſperam titillat arteriam, quam ſcreatus excipit, et ſanguis, undique ſolicitatus, rutili floridique coloris ore ſpumoſus, ſputum ſtrians, rejicitur, ſalinum ſaporem prae ſe ferens; haemorrhagia paulatim ceſſante, ſymptomata pyrexiae remittuntur, omniaque proſpere evadunt.

Aliquando vero tam pleno rivo prorumpit ſanguis, ut aeger ſuffocationis ſummo diſcrimine verſatur, aut, tempora poſt debita iterato morbo, vires ita proſtrantur, ut epilepſia, ulcuſve pulmonum immedicabile ſuperveniunt. Ineunte vere ſeſe oſtendit, at progrediente aeſtate evaneſcit, et ſigna leniora fiunt. Virilem prae ſexu ſequiore, vegetos adoleſcentes prae ſenectute infirmatos, infeſtare conſueſcit haemoptyſis. Temperamento ſanguineo praediti, quique ex pubertate ad annum triceſimum quintum vitam peragunt, obnoxii praecipue obſervantur; quin citius ſeriuſve, ut corpus ſuum abſolvat incrementum, occurrere poſſit haemoptyſis; qui prava

prava thoracis conformatione insigniter notati, quibusque in phthisin praedispositio est, hunc in morbum opportunitatem clare manifestant.

DIAGNOSIS.

Quamvis alias haemorrhagias inter et haemoptysin signa, quoad diathesin phlogisticam, seminia, et stadium vitae, communia sint, si ad historiam traditam animum accurate advertamus, symptomata propria secernendo, diagnosin haud indubiam facile instituemus.

Quum sanguis e naso praeruperit, capitis dolor et gravedo vehementior, suffusio faciei magis evidens, prurigo, et narium ipsa effusio epistaxin probe designant.

E faucibus sanguinis distillatio, ratione habita ad partem ubi titillatio persentitur, si pyrexia, dyspnoea, aliae que pulmonum adfectiones, reputantur, satis superque manifesta sit differentia quae morbos intercedit.

In haemoptysi, pleno flumine, grumosus, nigricans, cum ingestis sanguis per os rejicitur; insuper

insuper nausea, vomitionis frequentis desiderium urgens, et sensationes dolorificae in regione ventriculi, sedem adfectionis dilucide monstrant; denique, saepius haematemesis foeminis quam viris occurrit. Illis menses suppressae, vitaeque consuetudo prava inersve, proclivitatem in morbum efficiunt, et diathesis phlogistica hancce aeque ac haemoptysin pari passu raro comitatur.

CAUSAE REMOTAE et OCCASIONALES.

Quaecunque corpore in humano gignunt plethoram, ea haemorrhagiae opportunitatem prebere neminem latet; at pro ratione adfectionis congenitae, et partium solidarum status cujusdam, alias in aliis spectant.

Adolescentes pectoris singulari fabrica, thorace coarctato, humeris alatis, quique scapulis depressis, et cervice praeter solitum porrecto, efformantur, huncce in morbum aptitudinem produnt. Tubercula et vomicae in culpa ab auctoribus recensentur; itaque Hoffmannus egregius fatur, cujus verba sunt: ‘ Viscus pulmo-

‘ num

'num non amplius est integrum, sed vel vomi-
'cis resolutionem eludentibus obsidetur, vel vasa
'polyposas concretiones recondunt, vel etiam
'varices vel potius aneurismata, in canalibus
'praesto sunt, quibus crebra et profusissima san-
'guinis sit effusio, tandem funesta; dein, addit,
'has enim plerumque in haemoptycis subesse
'mortis causas, edocet cadaverum sectio,' &c.
Hoff. tom. I. pag. 204.

Acumine ingenii praecocis insignes, oculorum splendore nitido, cutis pellucida * exilitate et candida tenuitate, genarum insolita venustate, ac roseo amoeno colore erubescentes, haemoptysi obnoxii inveniuntur.

Haemorrhagiae solitae suppressae, ut haemorrhoidum, epistaxis, mensiumve eruptio, et omnes evacuationes, sive natura constitutae, sive arte incitatae; huc spectant fonticuli, sanguinis missiones frequenter celebratae, sed tandem neglectae, plethoram inferendo, haemoptysi opportunitatem edunt.

Obstructiones lienis, hepatis, vel aliorum viscerum, inaequalem distributionem pariunt, impetumque sanguinis aliter augescunt, quae omnia in pulmonibus malos ostendunt effectus;

aequi-

* Boerhaav. Aphor. 1198.

aequilibrio enim fluidorum commutato, illud organum, ob fabricam naturalem adcumulationi aptam, maxime afficitur.

Cibus animalis plus aequo ingeſtus, potationes liquoris ſpirituoſi, utpote copiam humorum circuitumque ſanguinis plurimum augeſcentes, inter cauſas occaſionales jure enumerantur.

Calor externus, quantum poteſtate valet calor ſtimulanti, ſolidarum partium viſque vitalis actionem percitando, omnes fere animadvertere; aſt ea corporis humani natura eſt, quod mutationes magnas, eaſdemque ſubito illatas, ſalva valetudine. ſubire recuſat; hinc facile conſpiciuntur noxae metuendae, quum aliquis nimis calefactus in temperiem frigidam extemplo tranſeat. Igitur relatio ad corporis conditionem ante mutationem factam ſemper haberetur; quin numeris abſolutis affirmare parum decet. Quamvis coetu frequenti haemoptyſin aliquando occurrentem cernere fuit, in culpa ſolus neutiquam calor ſtetit; aliquo enim nocivo inter reſpirandum rejecto, atmoſphaeram ambientem elatere, et aliis dotibus ſalutiferis, ſpoliat; ideoque fibrae arteriarum laxantur, et congeſtione neceſſario illata, dein, niſu reſpirandi violento, aut aëre frigido repente admiſſo, cauſam ſanguinis eruptionis

tionis ſubminiſtrant. Quin obſervatione prorſus haud indigna videtur, ut aër calidus, quamvis improviſo adventans, neutiquam nocivos recte edat effectus fluida noſtra dilatando, ſin contra, omnia mala hinc oriunda, ſolidis corporum immediate affectis tribuenda ſunt.

Quidam, pondus atmoſphaerae inſigniter imminutum maxume conferre haemoptyſin ad excitandum, diu exiſtumabant; caeterum experimenta ab aëronautis nuperrime facta demonſtrant, iis quod reſpirare inter nubila impune conceditur, qui ardore indagationis accenſi, animique robore praeſtantes, regiones excelſas viſitare haud pertimeſcebant.

Qui ſocordiae vitae ſedentariae, et appetitus pravae indulgentiae dediti, morbo proclivitatem multa incommoda ſecum adferentem ſuppeditant. Solicitudo, moeſtitia, animique pathemata ſedantia, ſenſorii energiam et ſanguinis circuitum debilitando, hyſteriam et varias adfectiones generis nervoſi pariunt; praeterea, tali corporis conditione irritabilitas multum aucta conſtrictiones ſpaſmodicas prona excitare evadit.

Denique, niſus omnes violenti, collis aſcenſus, et conatus onera gravia adtollenda, haemor-

rhagias

rhagias movent. Exhalationes e plumbo, mercurio, aliisque metallorum ingratae, et malo cum eventu pulmonibus offeruntur; atmosphaera nicotianae, et plantarum vaporibus inquinata, quibus principium spiritui nullatenus amicum inest, genus nervosum et fibras musculares prave irritat.

Qui desidia capti cubiculis nimis calefactis, aut venere immodica, indulgent, potestatibus nocivis sese obnoxios reddunt; anne paralysis in causa haemoptysios unquam reprehendatur?

Quidam, membro amisso, vel etiam adversus frigidum ventum equitantes, haemoptysi correpti referuntur.

RATIO SYMPTOMATUM.

Molestiae angustiaeque in pectore sensus, aeque ac anxietatis, ob sanguinis transitum difficilem per vasa pulmonum, symptomata suboriuntur: Doloris sensationem explicatam volumus a congestione loci propria, et spasmodica affectione illatis; nam constrictio inflammatoria, fluidis

impellentibus resistentiam facit; hinc, fibris muscularibus et nervosis violenter distensis, dolore gravantur aegri.

Capitis gravedo, genarum suffusio, horror universalis, et alia pyrexiae signa, diathesis phlogisticae vehementiam, ac humorum copiam nimiam, clare indicant. *Prava conformatio;* quam valde lateque patent primogenita seminia, parentibus ad nepotes dona funesta transmissa, comprobantur observantia quorundam morborum, inter quos scrophula, podagra, ac epilepsia conspicuae sunt; hicce vir vigoris praestans virtute occurrere morbis diu viget, dum iste a tenera aetate languens, ob constitutionem haereditariam vitam miseram degit, aut instante debilitate fato succumbit; igitur jure concludamus, pravam conformationem pectore insitam, pulmones muneribus respirandi impares efficiendo, haemoptysi, et ejus infaustis sequelis, praedispositionem suppeditare. *Vegetos adolescentes prae senectute infirmatis adoriuntur haemorrhagiae;* quare certum ad vitae stadium haemorrhagiae suas praecipue exercent vires, secundum egregium Cullenum explicatum volumus; nulla enim theoria sibimet famam praestantiorem merito vindicat. Cerebrum prae caeteris partibus suum absolvit incrementum; sub initio vitae sanguinis

ſanguinis copia major ad ſuperiora derivatur; ſique animum accurate advertamus, patet, ita alma rerum parens inſtituerat, ut ſuam quamprimum caput attingeret acmen, at vaſa denſitate augeſcunt; tumque ulteriori amplitudini vel diſtentioni renixus evadit; ſi vero partium fabrica parum idonea ſit, plethora morbida et epiſtaxis ſuboriuntur. Quin cerebro evoluto, novam determinationem pubertate ineunte obſervamus; tunc enim aequilibrium pulmones inter et aortae ſyſtema occurrit; ſi vero thoracis prava conformatio adſit, ſanguinis diſtributio inaequalis pectore prae caeteris partibus citius perſentietur.

CAUSA PROXIMA.

Congeſtio humorum ad pulmones, vaſorumque actio plurimum aucta, ſanguinis eruptionem explicare optime exiſtimantur; nam, progrediente adcumulatione, ſigna pyrexiae ingruunt, ac, niſi congeſtio dimovetur, ſenſus reſiſtentiae, et niſus virium medicatricium accedunt; hancce repugnantiam ſpaſmus univerſalis in ſuperficie excipiens, vaſorum actionem ſtimulat, unde con-

tractio

tractio crebrior, et pro re nata validior subsequitur; sin hi conatus sint parum efficaces congestionem ad tollendam, perstante spasmo, vasa anastomosi dilatata, sive ruptura, sanguinem profundunt.

PROGNOSIS.

Natura corporis humani sub morbo laborantis, adhuc obscuris ita involuta sit, quod omne praesagium summa cum cautela ut proferatur nos oportet. Raro occurrit haemoptysis periculo carens; quum vero causae excitantes et praedisponentes, ut mensium haemorrhoidumve suppressio, magis quam seminia, ut aliae potentiae nocivae, pro vitio ponendae sint; sanguinis sputo perfecto, spirandi difficultate, tussi, et molestiae in pectore sensu cessantibus, equidem salutis haud intemerata spes est. E contra, haemorrhagia parvum post intervallum redeunte, ubi labes phthisica *, ex parentibus

* Sauvag. tom. II. pag. 289. Haemoptysi uberiori vires prosternuntur, pallor et macies invadunt, tussis perseverat; et si parentes phthisi fuerint ab anno 18 ad 36. ipse haemoptycus in phthisim delabitur.

tibus prave ducta, tussisque vehemens tubercula innotescunt, multum pertimescendum est, quod morte sola suos fines absolvet morbus. Plura de praesagio adjicere recusant vires, quin opus sit animi sagacis, et ab experientia edocti, rei tam obscurae effundere lumen.

Methodus Medendi tria amplectitur consilia: 1mo, Causas excitantes tollere, et remotas evitare. A consuetudine vitae inertis indulgentia, liquore spirituoso, cibo animali, et omnibus quae ingesta magis quam excreta augescunt, aegri abstinerent; exercitationes violentae, nisus subitanei, et mentis perturbationes vehementes, evitanda sunt; praeterea, quaeque sanguinis circuitum et tonum ventriculi conturbando infirmant, praecavere oportet. Qui socordia obdormiscunt praeter solitum cubiculis nimis calefactis, ut stragulis quam paucis obtegerentur, ac aëre circumambiente temperiem intra quinquaginta quinque et sexaginta gradus quatuor servante ex usu erit; nec vela circa lecta obtendi, quin omnia, halitus impuri calorisque adcumulationem efficientia, sedule dimoveri suadeamus. Varios animi affectus inordinatos, aeque ac solicitudinem et moestitiam, consortio amicorum et sermone delectabili, in morbo opportu-

nis

nis compefcere, placide tentandum eft ; illi enim circuitum inique cum damno percitant, dum hae vim vitalem et poteftates corporis gradatim imminuunt.

CONSILIUM SECUNDUM.

Aucto fanguinis impetui occurrere, et fluxum coercere. Ad hocce confilium fpectat adminiftratio antiphlogiftica, aliaque nimium tonum vaforum efficaciter tollentia ; venaefectio primas tenet ; quum fymptomata febrilia inftant, et pulfus frequentior, plenior, et fortior, cum dolore et dyfpnoea denotant pyrexiae vehementiam, ad fanguinis detractionem ftatim confugiendum eft, ac pleno rivo educere praeftat ; ita enim tono et tenfione arteriarum fublatis, relaxatio hinc oriunda aegrotum e periculo imminente faufte eripit, magifque ex fubitanea detractione, quam ex copia fperare eft ; fi enim nimia fit, morbo redintegrante, ne iterum repetatur cum fructu obftat ; igitur prudentis eft, ad levamen tantum affectionum urgentium effufionem accommodare,

dare, aliter infirmando, vires pulmonum imminutas iri; tum congestione saepe saepius reduce, et sanguinis missione iterum celebrata, leucoplegmatias aut phthisis formidolosa subsequitur.

Nam haeret lateri lethalis arundo.

Cathartica.—Alvum semper solutam servare sublevat commode; cathartica acriora vasa exhalantia, et vesiculas mucosas ubique intestinorum, stimulant, unde copia humorum abundans profunditur; sed tarda est depletio, et exinanitio ut plurimum serosa; hinc purgantia fortiora vi irritante nocent; at faustiore cum successu laxantia mitia administrentur, sales medii, ut tartarum vitriolatum, sal Rupellensis, &c. &c. Dr Alston, salem Glauberi parva dosi cum symptomatum insigni levamento praescribit, ac summis laudibus effert; et ejus observationes a Culleno praeclari nominis sanciuntur, quod ut utile medicamentum in haemoptysi utiliter adhibeatur; insuper dotes diaphoreticae salium mediorum, qua fluida ad superficiem eliciunt, palmam ex caterva fortiorum purgantium longe lateque praeripiunt: Forsan operae pretium sit obiter olei ricini, sulphuris florum, et fructus tamarindorum mentionem facere; praeterea enematibus emollientibus alvus duceretur, sin pertinaciter

pertinaciter conſtipata ſit, ad eadem e ſalibus neutris deprompta confugiamus; aſt medico curae ſit, ne iſta praeſcribat quae tuſſim excitent.

Emetica, quantum humores ad ſuperficiem eliciendo, ſpaſmum tollendo pollent, ob conſenſum ventriculum inter et vaſa extrema, facile colligatur; illius enim actionem percitando, haecce ſtimulant, et diaphoreſin leniter tuteque educunt. Quum crudis ingeſtis ventriculus gravatur, et ſenſu ingrato diſtenditur, emetica, plenam ad uſque vomitionem, male concocta aegroto moleſtiam cientia, per os rejiciunt; emeticorum actione viſcera abdominalia agitata ſecretiones copia uberiori effundunt, ſanguiniſque circuitu ex aequo accelerato, ſpaſmodicae affectiones ubique corporis relaxantur; ab illis ſtimulatum, organum in bilis ſubminiſtrationem fabrica ſpeciali inſtructum, propriae ejus materiae plus ſecernitur, et bronchiorum imis ex receſſibus libera excretio humoris mucoſi ab emeticorum actione efficaciter promovetur. Haud abs re alienum erit nunc obſervare, quod obſtructiones aliis in viſceribus vomitionem ſaepe cedunt; nec non muliebria incommoda a ſuppreſſione menſium. Igitur emetica haud immerito commendantur in morbis, pro cauſa congeſtionem thoracis agnoſcentibus. Quum

apud

apud regium nosocomium Cullenus egregius aegris interfuit, sex aegrotis sub haemoptysi laborantibus ea praescripsit, ad plenam vomitionem optimo cum fructu; ast alteri aegro, qui eadem tentaverat, discrimen suffocationis statim insequi candore sibi proprio fassus est: At medicus animi prudentis secum cogitet mortalium de diversa natura, et variis mutationibus quas vires subire valeant; caeterum levamentum ex iis saepius non petendum est; nam ex iterata illorum operatione, tono ventriculi debilitato, e necessario ejus nexum imperiumque cum vasis extremis deperdunt; quinam ex vitro antimonii cerato auxilium petere suadent. Exiguae doses ipecacoanhae vel tartari emetici, ut nauseam cieant, quoniam sanguinem superficiei et diaphoresin eliciunt, commode adhibitae sint.

Epispastica vi antispasmodica, qua diathesin phlogisticam tollunt, et circuitui nimis celerato occurrunt, ab experientia virum clarorum multum comprobantur; in adfectionibus pulmonum inflammatoriis cum singulari efficacia tensionem arteriarum laxant, quandoque venaesectio antea celebrata fuit, vesicatoria, ob potestates stimulantes, nunquam pertimescenda sunt. Carolus de Mertins tria exempla enumerat haemoptyseos va-

lidiſſimae veſicatoriis ſanatae ; cujus verba ſunt: 'Virgo viginti et duos annos nata haemoptyſi 'correpta, cochleare integrum, et quandoque 'plus, ſanguinis floridi ſaepiſſime prima die 'exſpuit, adeo ut partitis vicibus, nycthemeri 'ſpatio ſex circiter uncias, per os rejecerat; 'venae ſectionibus tam crebris, et ſputo ſan-'guinis copiae adeo debilis facta erat, ut timen-'dum eſſet, ne, protracta haemoptyſi, cito ani-'mam efflaret, largum emplaſtrum veſicatorium 'inter ſcapulas apponi ſuadebam ; elapſis qua-'tuor horis, emplaſtri irritationem ſentire coepit, 'et ab hac eadem hora haemoptyſis ceſſavit; 'in aliis exemplis curam optatam efficiebant.' *Vid. T.* 1. *obſervat.* 6. *de Mert. pag.* 199. Hinc dilucide patet quanti profutura ſint veſicatoria, ob nexum corporis varias functiones inter et cerebrum, quoniam morbis inflammatoriis hujus vis nimis intenditur, ſpaſmum et renixus vehementiam fauſte compeſcunt; ſique venaeſectione et diluentibus, pro re nata, praecavemus, prout ſtimuli nocivi nunquam reputanda ſunt ; ſatis ampla applicentur parti affectae quamprope, iterum iterumque largiora admoveantur, ſymptomatum graviorum uſque ad levamen ; talibus enim auxiliis, conditionem hae-

morrhagicam

morrhagicam debellatam iri, ſperandum eſt: Oleo veſicatoria inungantur, ſive tenui linteo interpoſito, aliter quum ſublata, dilaceratione aeger miſere torquetur, et aër ad ſuperficiem latiorem admiſſus inflammationem excitans, inter ſanandum tempus diuturnum inepte conſumitur.

Refrigerantium inter copiam, ſales medii et acida praecipue in uſum vocantur; circuitui nimis accelerato, alvoque conſtipatae occurrunt, et perſpirationem mitem excitant. Nitri fama ſpectata, aliis longe eminet; quin, ſi forte tuſſim moveat, ad ſimilia e vitriolico, vegetabili vel acido marino, alcalinis conjunctis decurramus.

Acida commode adhibita magnopere proſunt; vitriolicum eximiis mactum dotibus adhuc famam praeſtantiorem ſibimet vindicat; aſt veriſimile marinum ſit nulli ſecundum; ſuccus limonum nec non pomi vulgaris commemoratu haud indignus videtur. Aquae frigidae potiones Hoffmannus plurimum commendat; at, corpore aeſtuante, haud uſurpatae forent, ne cujuſdam viſceris inflammatio ſubſequatur.

Aſtringentia interne adhibita haemorrhagiae vehementiam ſaepe ſublevant. E regno vegetabili, gum kino, larga doſe ſumpto, vel injecto, uteri

uteri fluxus immodicus faufte fubftiterat, atteftante Dr Young. Cortex Peruvianus tonicis dotibus dyfpnoeam auget ; omni enim vigorem corporis vimque nervofam percitanti, nifi perfpiratione ex aequo promota, nocet. Quidam cogitant pulverem ftypticum in ufum, fructu cum defiderato, faepe vocari. Quin alumen cum fiducia adminiftretur, utpote efficax, tutum, femperque remedium innoxium.

Adftringentia foffilia, uti chalybeata, propofito noftro, diathefin phlogiftica nimis augendo, improfpere refpondent. Praeparata e plumbo, ob poteftates nocivas, nifi anodyno conjuncto, caute adhibere oportet ; talis vero auxilii, copia modica ufurpati, fautores non defunt. Caeteris adftringentibus externis aqua gelida longe praeftat ; et, perftante haemorrhagia, lintea madefacta in aqua frigidiffima, qua fal medius aut alumen folvitur, ut poplitibus applicentur commendamus ; et prius e novo redintegrare curae fit, quam calefacta evadunt ; quandoque enim adjumenta fecum adferunt optima. Nec frigidae lavationis eximias virtutes filentio praeteribo, quamvis adhuc non fatis exploratas. Nunc inter eruditos controverfia acris de effectibus ejus varie movetur ; fed, litibus omiffis, vis fedativae

cum

cum adſtringente conjunctae frigus potiri affere-re fas eſt; quoniamque in variolis, febri ſynocha ſaeviente, motus corporis conturbatos intenſe frigeſcens, et diu adhibitus aër externus com-peſcere obſervatur, ſpes non abſurda foret, quod aliquo ſub haemorrhagia validiſſima laborante, in balneo frigido, per tempora debita immerſo, donec vaſorum immodica actio ſubacta eſſet, ſanitate optima fruenti hinc evaderet. Sauva-geſius de haemorrhagia plethorica ſic ſcribit, cujus verba ſunt: ' Adoleſcentem novi, qui ' aeſtate ob inſolationem haemorrhagia correp-' tus, ſe demiſit in flumen, et haemorrhagiam ' illico ſanavit.' Fatendum eſt, de haemorrhagia paſſiva hic loquitur; aſt, ni fallor, ſigna activae aliter rem deſignant. En verba ejus: ' Hanc prae-' cedunt capiplenium, ſtupor, cephalalgia, verti-' go, quae ſanguine fluente ſublevantur; deinde, ' ſi copioſior ſit haemorrhagia, ea venaeſectione, ' refrigerantibus, acidis intus ſumptis, extuſque ' applicatis, demum aſtringentibus ſuperius re-' cenſitis, ſanatur.' Praeterea, terrore invadente, haemorrhagia haud raro profligata fuit. Tunc veriſimile eſt immerſionis concuſſu balneum geli-diſſimum eoſdem praeſtaret effectus, quin, donec pluribus experimentis haud indubiis confirma-

tur,

tur, theoriae ex toto aſſentire juvenem parum decet; aſt Indagine accurata et Tentatione fideli res admodum digna videtur.

Opii effectus decantatos quomodo narrabo? Vis ſtimulantis aeque ac antiſpaſmodicae opium potiri multi credunt; hinc conſtrictiones ſpaſmodicas ſolvit, cutiſque excretiones fauſte promovet; ſive vero principio narcotico recte, ſive excitanti, corporis vires renitentes indirecte iri debellatas, adhuc inter claros acriter certatum eſt. Caeterum, modica quantitate ſumpta, uti vinum aut liquor ſpirituoſus exhilarat; majore vero copia, tonum ventriculi uſque ad vomitionem infirmat. In Hyſteria, Chorea, ac variis adfectionibus ſpaſmodicis, ubi ex imminuta cerebri energia poteſtates nervoſae, quibuſdam in functionibus, munera ſua ad explenda imbeciliter ſolicitantur, Opium fortiter excitando ſummum auxilium ſecum adfert. Vigilanti ſomnum, metuenti Fiduciam, ac dolore cruciatis Requiem conciliat; triſtes curarum obliviſci ſuaviter edocet, laboribus defeſſos, vires reficiendo, novos ad ſuſtinendos labores pares reddit. Quum diatheſis phlogiſtica tollitur, quietem parit, atque, diaphoreſi promota, morbi reditui occurrit.

CONSI-

CONSILIUM TERTIUM.

Determinationi verſus Pulmones obviam ire, ac fluida ad ſuperficiem elicere; imprimis, variis exercitiis; Equitatio*, ſi modica, perſpirationem univerſalem excitando, plethoram et ejus malas ſequelas, optime praevenit; inſuper, animo inter equitandum exhilarato, moeſtitia et ſolicitudo depelluntur. Navigationem magnopere ejus commendant fautores, quippe diaphoreſin mitem aequabilemquepromovet, ac veriſimile eſt, nauſeam inferendo, tales praeſtat effectus. Ab Antiquis multum laudata 'fuit navigatio, ad 'Ægypti regiones tranſibant, coelum non cauſa 'mutandi, ſed longinquitatem propter naviga-'tionis,' (narrat Plinius). Quum frigus intenſum exercitationibus ſub dio parum amicum evadit, ad geſtationem rhedae decurramus; ſin haec noſtro propoſito non bene reſpondent, ineunte hyeme, aeger calidas regiones coelo temperato felices peteret, donec circuitus in aequilibrium reſti-

* Sydenhamus ac Baglivius Equitationis inſignes ſunt fautores.

reſtituatur; quin vitae ante pubertatem in conſuetudine ſequenti fiduciam poneremus; ubi enim prava thoracis conformatio ſeſe manifeſtat, balneo frigido, ac exercitiis omnis generis debilitati pulmonum congenitae, occurrere ſtudeamus; quoniamque in conſtitutione ſcrophuloſa morbum tam ſaepe aſpicere eſt, tonum ſolidarum partium adaugendo, naturae deficienti remediorum ſubſidio ſuccurramus. Induſio laneo corpus obtegere, ac extremitates calidas ſervare, ſemper curae ſit.

FINIS.

ERRATA.

Pag. 5. lin. 5. *pro* ſuppreſſae *lege* ſuppreſſi.
16. 23. *pro* vomitionem *lege* vomitioni.
20. 11. *pro* phlogiſtica *lege* phlogiſticam
4. 19. *pro* haemoptyſi *lege* haematemeſi.